

Saigach

Вадим Федорович Сагач

(до 60-річчя з дня народження)

Видатному вченому в галузі фізіології та патофізіології серцево-судинної системи, заступнику директора Інституту фізіології ім. О.О. Богомольця НАН України, завідувачу відділу фізіології кровообігу, головному редактору “Фізіологічного журналу”, лауреату Державної премії України та премії ім. О.О. Богомольця НАН України, члену-кореспонденту НАН України, доктору медичних наук професору Вадиму Федоровичу Сагачу 21 вересня 2003 р. виповнюється 60 років.

В.Ф. Сагач народився в освітянській родині, яка перебувала в евакуації у с. Мала Кандаля Мало-Кандалінського району Ульяновської області. По закінченні в 1960 р. середньої школи він вступає до Ленінградського медичного інституту. Під час навчання знайомиться та спілкується з відомим патофізіологом, учнем академіка О.О. Богомольця професором Л.Р. Перель-маном. Після закінчення у 1966 р. інституту Вадим Федорович служив в армії, а потім працював лікарем Херсонського морського порту.

У 1970 р. В.Ф. Сагач вступає до аспірантури Інституту фізіології ім. О.О. Богомольця НАН України. Його науковим керівником став інший видатний учень О.О. Богомольця, всесвітньо відомий патофізіолог і геронтолог академік АМН СРСР Микола Миколайович Горєв. У 1974 р. В.Ф. Сагач захистив кандидатську дисертацію “Моделирование и гемодинамическая характеристика дистрофических повреждений миокарда”.

Після захисту дисертації Вадим Федорович працює молодшим, а потім старшим науковим співробітником відділу експериментальної кардіології, очолюваного видатним патофізіологом О.О. Мойбенком. У 1986 р. Сагач В.Ф. обирається завідувачем відділу фізіології кровообігу та захищає докторську дисертацію “Механизмы нарушения кардио- и гемодинамики иммунного генеза”.

Основними напрямками діяльності В.Ф. Сагача є вивчення імунітогенних змін діяльності серця та системної гемодинаміки; механізми порушень кровообігу при дії екстремальних факторів і пошук шляхів їх корекції; механізми впливу “місцевих” гормонів (ейкозаноїдів, тромбоцитактивуєчого фактора, оксиду азоту, ендотеліну тощо) на гемодинаміку та їх роль у змінах кровообігу у разі екстремальних впливів, значення ендотеліальних факторів у розвитку фундаменталь-

них судинних реакцій і змінах діяльності серця.

Великі дослідження проведено Вадимом Федоровичем зі з'ясування механізмів змін кровообігу імунного походження. Вперше отримано детальні відомості про механізми порушень за цих умов скоротливої функції міокарда, системного та коронарного кровообігу. Показано важливу роль похідних метаболізму арахідонової кислоти – простагландинів і лейкотриєнів у розвитку цих порушень.

В.Ф. Сагач виконав значні дослідження зі з'ясування механізмів змін гемодинаміки та діяльності серця при дії екстремальних факторів (гіпертермії, анафілаксії, реперфузії тощо). Ним обґрунтовано центральну роль у розвитку цих змін реакції периферичних венозних судин. Описано невідоме раніше явище – кардіогенне гуморально опосередковане депонування крові, яке супроводжується обмеженням венозного повернення крові до серця та зниженням його насосної функції. Вперше в світовій літературі представлено докази ключової ролі в розвитку цих зсувів ейкозаноїдів і тромбоцитактивуєчого фактора.

В останні роки дослідження В.Ф. Сагача спрямовані на з'ясування значення ендотелію та біологічно активних речовин, що ним синтезуються, в розвитку фізіологічних і патологічних реакцій регіонарного та системного кровообігу. Вперше було представлено докази залучення в розвиток фундаментальних судинних реакцій – реактивної та робочої гіперемії - ендотелію, який реалізує свою дію через виділення оксиду азоту. Показано, що зміна функціонального стану ендотелію впливає на робочу гіперемію коронарного русла та функціональну активність серця.

В.Ф. Сагачем встановлено, що рівень базального синтезу оксиду азоту визначає ефективність фундаментального механізму регуляції скоротливої активності міокарда – механізму Франка – Старлінга

та рівень насосної функції серця. Ним представлено експериментальні докази здатності оксиду азоту впливати на споживання кисню тканинами серця та на ефективність його використання. Показано існування прямого впливу оксиду азоту на скорочувальний апарат судинних гладеньких м'язів, що призводить до зниження чутливості скорочувальних білків до іонів кальцію та розслаблення гладеньких м'язів судин.

Велику багатопланову наукову професійну діяльність Вадим Федорович поєднує з організаційною та громадською роботою. В.Ф. Сагач обирався головою профкому Інституту фізіології ім. О.О. Богомольця НАН України, з 1992 по 2001 рр. він – заступник директора Інституту з наукової роботи, з 2001 року – керівник сектора фізіології вісцеральних систем Інституту. В квітні 2003 р. В.Ф. Сагач знову призначається заступником директора Інституту фізіології ім. О.О. Богомольця НАН України з наукової роботи.

У 1995 р. В.Ф. Сагача було обрано членом-кореспондентом НАН України зі спеціальності “фізіологія людини і тварин”. Він також член президії українського фізіологічного та патофізіологічного товариств, голова правління Київської філії УФТ.

У цьому самому році В.Ф. Сагач призначається головним редактором “Фізіологічного журналу”. Очолюючи журнал, він продовжує славні традиції, започатковані академіками О.Ф. Макарченком і П.М. Серковим.

В.Ф. Сагач – автор понад 375 наукових праць. Під його керівництвом підготовлено та захищено 3 докторських (Л.М. Шаповал, М.М. Ткаченко, А.В. Дмитрієва) та 7 кандидатських (М.М. Ткаченко, О.С. Хромов, Т.В. Шиманська, А.М. Кін-

дибалюк, О.І. Бондаренко, О.Я. Андрухов, В.В. Яроцький) дисертацій.

Одночасно Вадим Федорович є професором кафедри медичної радіофізики радіофізичного факультету Київського Національного університету ім. Тараса Шевченка; він – чудовий педагог, висококваліфікований лектор, вимогливий, але доброзичливий наставник молоді, здатний зацікавити слухачів і заохотити їх до вивчення своєї дисципліни, до наукової праці та пошуків. В.Ф.Сагач щедро ділиться досвідом і знаннями зі своїми учнями та співробітниками.

У 1994 р. за монографію “Иммуногенные нарушения деятельности сердечно-сосудистой системы” В.Ф. Сагачу і академіку НАН України О.О. Мойбенку було присуджено премію ім. О.О. Богомольця НАН України.

В.Ф. Сагачу у 1996 р. у складі авторського колективу співробітників відділу фізіології кровообігу Інституту фізіології ім. О.О. Богомольця НАН України разом з академіком О.О. Мойбенком було присуджено Державну премію України в галузі науки і техніки за цикл наукових праць “Роль ендотелію та біологічно активних речовин ендотеліального походження в регуляції кровообігу та діяльності серця”.

Невтомний трудівник, висококваліфікований дослідник, видатний вчений і талановитий організатор наукової справи, яскрава особистість, чуйна і щира людина, Вадим Федорович користується заслуженим авторитетом і пошаною наукової громади. В.Ф. Сагач сповнений творчих сил і задумів - нових наукових ідей і планів.

Від усього серця вітаючи ювіляра, зичимо йому щастя, доброго здоров'я, успіхів у подальшій реалізації творчих задумів!

М.М. Ткаченко